591 (632)

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ο
ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΣΜΟΣ

Καὶ πολιτικαὶ δοξασίαι τοῦ Προέδρου τῆς ΙΒ΄. Βουλῆς τῶν Ἰονίων Νήσων καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ ὡς διετυπώθησαν εἰς τὸν Λόγον, ὃν ἐν τῇ Βουλῇ ἐξεφώνησε κατὰ τὴν 12[24 Μαρτίου 1862.

591 (632)
ΓΜ 9292
ΠΑΝΑΓΗΣ ΣΤ. ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ
ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΜΟΥ
1927

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Η «ΑΥΓΗ»

Διευθυν. παρὰ Ν. Κοντόγιωργα.

1862.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ο

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΣΜΟΣ

Καὶ πολιτικαὶ δοξασίαι τοῦ Προέδρου τῆς ΙΒ΄. Βουλῆς τῶν Ἰονίων Νήσων καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ ὡς διετυπώθησαν εἰς τὸν Λόγον, ὃν ἐν τῇ Βουλῇ ἐξεφώνησε κατὰ τὴν 12[24 Μαρτίου 1862.

ΚΑΘ' ἣν ἐποχὴν εἰς τὸν δεδουλωμένον τῆς Ἑπτανήσου λαὸν ἐπετράπη ἡ ἐλευθέρα τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ ἔκφρασις, οὗτος ἐνθυμηθεὶς τὰ δεινὰ τῆς πολυετοῦς τυραννίας του, καὶ βλέπων τὰς ἀνεῳγμένας καὶ αἱμοσταγεῖς πληγὰς τῶν βαρέων ἀλύσεων τοῦ μαστίζοντος αὐτὸν δεσποτισμοῦ, σύσσωμος ὡς ἓν ἄτομον ἠγέρθη, καὶ ἐνατενίζων εἰς τὴν μητρῴαν καὶ ἐλευθέραν γῆν, ἐδείκνυεν εἰς αὐτὴν τὸν λιμένα τῆς σωτηρίας του, ἐξέφραζε τὰς ἐλπίδας του, ἀνεπτέρωνε δὲ καὶ ἐζωογόνει τὸ Ἐθνικόν του φρόνημα.— Μόλις δὲ εἰς αὐτὸν ἐχορηγήθη τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρας ἐκλογῆς, ὁ τῆς Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου λαός, καὶ μετ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ ἀδελφαὶ νῆσοι, μεταβαίνουσαι ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν, εἰς τὸ στάδιον τῆς πολιτικῆς ἐνεργείας, ἐκλέγουσιν ἀντιπροσώπους καὶ πέμπουσιν εἰς τὴν Βουλὴν ἄνδρας, ἐπιτετραμμένους

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

νὰ ἐκφράσωσιν ἐπισήμως τὰ Ἐθνικὰ αὐτοῦ φρονήματα, καὶ νὰ ἐπιταχύνωσι τὴν εἰς τὸν λιμένα τῆς Σωτηρίας του προσόρμησιν. Εἰς τοὺς ἄνδρας τούτους ἔκτοτε, καὶ νῦν ἔτι, ἅπασαι αἱ ἐλπίδες καὶ αἱ τοῦ μέλλοντος προσδοκίαι τοῦ λαοῦ τούτου ἐναποτίθενται.

Ὄπισθεν αὐτῶν, οὔτε στόλοι οὔτε στίφη στρατιωτῶν καλῶς ὀργανισμένα ὑπάρχουσιν, ἓν μόνον ὑπάρχει, καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἅπασα δίδεται εἰς αὐτούς· *τὸ δίκαιον*, ἡ ὑπερφυσικὴ ἐκείνη δύναμις, ἥτις προώρισται, ἀείποτε νὰ ἀντιπαρατάττηται κατὰ τῆς βίας, καὶ ἥτις, ὡς ὁ καθαρὸς ἄνεμος, καθαρίζει τὸν νεφελώδη καὶ πυκνὸν Οὐρανὸν, ἐκδιώκων βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον τὰ ἐνώπιον αὐτοῦ μελανὰ νέφη, οὕτω εἰσδύουσα καὶ σχίζουσα τὰ πολυμήχανα καὶ μυστηριώδη προσωπεῖα τῆς βίας, βαθμηδὸν τὴν περικυκλόνει καὶ ἀποπνίγει εἰς τὴν γυμνότητα αὐτῆς.

Ἀλλ' ὅσον ἀσθενὴς, κατ' ἀρχὰς μάλιστα, φαίνεται ἡ τοῦ δικαίου κατὰ τῆς βίας ἀντίδρασις, τοσαύτη φρόνησις, καὶ τοσαύτη ἀπαιτεῖται ἐπιμονὴ, ὅπως, ἡ ὑπερφυσικὴ αὐτὴ δύναμις συγκεντρονομένη κατὰ τὰ διάφορα στάδια εἰς τὰ ὁποῖα εἰσέρχεται, ἀποτελεσματικῶς ἀντιπαρατάττηται κατὰ τῆς ὑλικῆς δυνάμεως. Ἡ διχόνοια καὶ ἡ διαίρεσις, ὄχι μόνον ἐξασθενοῦσι τὴν ἠθικὴν τοῦ δικαίου δύναμιν, ἀλλ' εἶναι τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα ἡ καταπολεμουμένη βία λίαν ἐντέχνως κατ' αὐτοῦ πολλάκις μεταχειρίζεται.

Δικαίως ὅθεν ὁ Ἑπτανήσιος λαὸς ἐνεπιστεύθη τὸ μόνον, ἀλλ' ἄθραυστον αὐτοῦ ὅπλον, ἐκλέγων τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτοῦ διὰ τὴν ΙΒ'. Βουλὴν, εἰς τὴν πλειονότητα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες δραστηρίως καὶ ἐνεργῶς εἶχον μεταχειρισθῆ αὐτὸ, ἢ ὑπέσχοντο ὅτι τοιουτοτρόπως ἤθελον τὸ μεταχειρισθῆ.

Ἀλλὰ καὶ δικαίως ἐξεπλάγη καὶ ἐταράχθη, ὅταν εἶδε μεταξὺ αὐτῶν, ἐν τῷ ἱερῷ ἐκείνῳ τῆς Βουλῆς περιβόλῳ, νὰ εἰσχωρήσῃ ἡ διαίρεσις, καθ' ἣν στιγμὴν μάλιστα ὤφειλον νὰ συμπαγιωθῶσι καὶ συμπυκνωθῶσι. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ὤφειλε νὰ διεγείρῃ, ὡς καὶ διήγειρεν, ὑπονοίας, ὅτε κατὰ τῶν μὲν, ὅτε κατὰ τῶν δὲ διχονοούντων μερῶν, ὑπονοίας ὅμως, τὰς ὁποίας ὁ λαὸς οὗτος, ἐν τῇ φρονήσει καὶ συνέσει αὐτοῦ, εὔχεται νὰ δυνηθῇ νὰ ἐκδιώξῃ καὶ ἀποβάλῃ.

Ἐν τούτοις αἱ ὑπόνοιαι διαταράττουσι τὴν κοινωνίαν, τὰ δὲ πνεύματα τοσοῦτον μᾶλλον ἀμφιταλαντεύονται, καθόσον οἱ πρωταγωνισταὶ τῶν διαπληκτιζομένων ἐν τῇ Βουλῇ διϊσχυρίζονται, ὅτι κρατοῦσι τὴν σημαίαν τοῦ Ῥιζοσπαστισμοῦ, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς ὁποίας καλύπτονται. Εἰς τοιαύτην δὲ πραγμάτων κατάστασιν ἕκαστος εἶναι ἐντὸς τοῦ δικαιώματός του, ἐὰν ἐπιθυμῇ νὰ μάθῃ τὰ αἴτια τῆς διχονοίας καὶ τῆς διαιρέσεως, οὐδὲ εἶναι ἀδιάφορος ἡ ἐπιθυμία αὐτὴ, μάλιστα δὲ τὸ καθῆκον τὴν ἐπιβάλλει, τὸ κοινὸν συμφέρον τὴν ἐπιζητεῖ. Αὐτὴ ὅμως τότε μόνον ἀκριβῶς δύναται νὰ ἱκανοποιηθῇ, ὅταν γίνωσι γνωσταὶ αἱ νέαι ἰδέαι, αἵτινες ἐγέννησαν τὴν σύγκρουσιν, καὶ συμπαραβληθῶσι μὲ τὸ προϋπάρχον ῥιζοσπαστικὸν σύστημα. Ἵνα λοιπὸν μάθωμεν τὴν αἰτίαν τῆς διαιρέσεως, πρὸ πάσης ἐξετάσεως, ὑπάρχει ἀνάγκη συντόμου τινὸς ἐξιστορήσεως.

Οὐδεὶς βεβαίως ποτὲ θέλει εἴπει, ὅτι ἓν ἢ πλείονα ἄτομα ἐφεῦρον ἢ ἔπλασαν τὸν Ῥιζοσπαστισμὸν, καθότι, αὐτὸς, ἐπιδιώκων τὴν μετὰ τῆς μητρῴας γῆς Ἕνωσιν, εἶναι Ἔμφυτος εἰς πᾶσαν Ἑλληνικὴν ψυχὴν, ὡς ἀνταποκρινόμενος μὲ τὴν μεγάλην καὶ λαμπρὰν ἰδέαν, τὴν ἰδέαν τῆς Πατρίδος. Ἀλλ' ὡς πᾶσα ἰδέα, ὅσον καὶ ἂν ἦναι γενικὴ, ἔχει ἀνάγκην, πρὸς

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ἐπιδίωξιν τῆς ἐφαρμογῆς της, νὰ μορφωθῇ εἰς λογικόν τι καὶ γόνιμον πολιτικὸν σύστημα, οὕτω καὶ ὁ Ῥιζοσπαστισμὸς ἐν τῇ μικρᾷ Ἑπτανήσῳ ὤφειλε νὰ μορφωθῇ εἰς τοιοῦτον. Ἡ δὲ ἐφημεριδογραφία διὰ τῆς *Ἀναγεννήσεως*, *Φιλελευθέρου*, *Ῥιζοσπάστου* καὶ μυρίων ἄλλων ὀργάνων διετύπωσεν αὐτό. Διὰ νὰ ἀνακεφαλαιώσωμεν δὲ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἔνεστιν ἀκριβῶς, ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ ἀναπολήσωμεν τὰς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου ἰδέας τῶν ὀργάνων ἐκείνων, ἅτινα, μὲ μεγίστην τότε προθυμίαν, τοῦτο ἐπειράθησαν νὰ διατυπώσωσιν.

Ἡ Ἀναγέννησις ἐξετάζουσα τὴν πορείαν ἣν ὁ Ἑπτανησιακὸς λαὸς ὀφείλει νὰ τηρῇ ἀπέναντι τῆς Προστασίας, καὶ ἀνακεφαλαιόνουσα αὐτὴν, λέγει ὅτι αὐτὴ πρέπει νὰ ἦναι· «Ἔντονος καὶ *διαρκὴς* διαμαρ«τύρησις κατὰ τῆς παρανόμου προστασίας, καὶ τοῦ «ἀποτροπαίου αὐτῆς συστήματος, ἔντονος καὶ *διαρ«κὴς* ἔκφρασις ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑπτανή«σου καὶ συνενώσεως αὐτῆς μετὰ τῆς ἐλευθερωμέ«νης Ἑλλάδος, σταθεραὶ καὶ *διαρκεῖς* προσπάθειαι «πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τούτου· οὐδεὶς συμ«βιβασμὸς μετὰ τῆς Προστασίας, οὐδεμία αἴτησις «βελτιώσεως πρὸς αὐτὴν, ἀλλ' αὐθόρμητοι μεταξὺ «ἡμῶν προσπάθειαι προόδου... Ἰδοὺ ἡ πορεία, ἣν συμ«φώνως μὲ τὰς προσφιλεστέρας καὶ τὰς πλέον ἐν«δομύχους ἡμῶν πεποιθήσεις διεγράψαμεν καὶ αὐ«στηρῶς ἠκολουθήσαμεν ἀφότου εἰσήλθομεν εἰς τὸ «δυσχερὲς τῆς δημοσιογραφίας στάδιον κτλ. Εἰς αὐ«τὴν σταθερῶς καὶ ἀμετατρέπτως ἐπιμένομεν.» Ἀλλαχοῦ δὲ λέγει· «Πρὸ πολλοῦ διὰ τοῦ ἐναργεστέ«ρου τρόπου ἀπεδείχθη ἡ πρὸς *πᾶσαν προσπάθειαν «βελτιώσεως* ὑπὸ τὸ ἀποτρόπαιον Ἀγγλικὸν σύστη«μα *ἀπέχθεια τοῦ λαοῦ*» (φύλ. 13. καὶ 9. Ἐφημερίδος).

Ὁ δὲ Φιλελεύθερος, ἀμφιταλαντευόμενος ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος, τὸν ὁποῖον ὁριστικῶς ἐπόθει νὰ δώσῃ εἰς τὸ Ῥιζοσπαστικὸν αὐτοῦ σύστημα, λέγει περὶ τῶν Ῥιζοσπαστῶν·

«Οἱ Ῥιζοσπάσται καταβάλλουσιν ὅλας αὐτῶν τὰς «προσπαθείας διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ ἀνάκτησιν «τῆς Ἑπτανησιακῆς Ἐθνικότητος· αὕτη μόνη ἐπα«σχολεῖ καθ' ἑαυτὸ τὸ πνεῦμά των, αὕτη ἀποῤῥοφᾷ «πᾶσαν ἄλλην ἰδέαν. Ἡ Ἕνωσις εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ «τὸ τέλος τῶν ἐνεργειῶν των, τὰ ἐν τῷ μεταξὺ εἶ«ναι πάρεργα καὶ προσωρινά.»

Φαίνεται ὅμως, ὅτι ἡ ἐκ μέρους τοῦ Φιλελευθέρου παραδοχὴ τοῦ παρέργου τούτου καὶ προσωρινοῦ, ἐκφραζομένη οὐχὶ τόσον καθαρῶς, εἰς προγενέστερόν τινα χρόνον, ἐπροκάλεσεν ἐκ μέρους τῆς μεταῤῥυθμιστικῆς Ἐφημερίδος «ἡ Πατρὶς» τὴν παρατήρησιν, ὅτι ὁ Ῥιζοσπαστισμὸς, παραδεχόμενος καὶ ἄλλο τι διάφορον τῆς Ἑνώσεως, οἷον τὴν ἐσωτερικὴν βελτίωσιν, ἀπέβαλε τὴν ἀδιάλλακτον αὐτοῦ ὄψιν, καὶ ὅτι ἑπομένως οἵ τε Ῥιζοσπάσται καὶ μεταῤῥυθμισταὶ εἰς τὴν αὐτὴν βαδίζουσι γραμμὴν, καθότι ἀμφότεροι ἐπιθυμοῦσι τὴν Ἕνωσιν, ἀλλὰ καὶ ἀμφότεροι ἀναγνωρίζουσι τὴν ἀνάγκην νὰ ἐργασθῶσιν, ἵνα ἐπιτύχωσι καὶ ἐσωτερικὰς ἀνακουφίσεις.

Ἡ παρατήρησις αὕτη ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς μακρὰν ἀνασκευὴν, ἐν ᾗ ὁ Φιλελεύθερος, ποιῶν διάκρισιν μεταξὺ Συνταγματικῆς μεταῤῥυθμίσεως καὶ τῆς ἐσωτερικῆς βελτιώσεως, ὥρισε ταυτοχρόνως καὶ τὴν ἐν τῷ Ῥιζοσπαστικῷ συστήματι φύσιν καὶ χαρακτῆρα τῶν βελτιώσεων.

Καὶ περὶ μὲν τῆς φύσεως αὐτῶν λέγει «ὅτι αὗται δὲν πρέπει νὰ ἐπιῤῥεάζωσι τὸ φύσει ἀσυμβίβαστον τοῦ Ῥιζοσπαστισμοῦ πνεῦμα,» ἀλλ' ὅτι «ἀ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

«φοῦ ἅπασα ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ μέλλει ὅσονούπω νὰ
«ἀποκατασταθῇ καὶ πολιτικῶς εἰς ἓν ἔθνος ἐλεύθε-
«ρον καὶ ἀνεξάρτητον, ἀνάγκη νὰ ἐξισοῦται καὶ νὰ
«ἐκλείπῃ πᾶσα διάκρισις, ἣν ὁ ξενισμὸς ἐπροσπάθη-
«σε καὶ προσπαθεῖ νὰ εἰσάξῃ. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἐσω-
«τερικὴ βελτίωσις.»

Περὶ δὲ τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν καὶ ἀνακεφαλαιώνων ἅπαν σχεδὸν τὸ σύστημά του λέγει·

«Οἱ Ῥιζοσπάσται ἀπαιτοῦν πρὸ πάντων τὴν Ἕνω-
«σιν, ἀποδέχονται δὲ ὅ,τι ἡ γενναιότης καὶ δικαιοσύνη
«εἰς αὐτοὺς ἀποστείλει, ἀλλὰ δὲν τὸ ἀπαιτοῦν, διότι
«ἡ ἀπαίτησις φέρει εἰς συμβιβασμοὺς, διότι καταν-
«τοῦν εἰς τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα. (*) Τὸ πᾶν δι' αὐ-
«τοὺς εἶναι ἡ Ἕνωσις καὶ τίποτε ἄλλο ἀπὸ αὐτὴν,
«συμφώνως δὲ μὲ τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐνεργοῦν διὰ
«τὰς βελτιώσεις.» (ἀριθ. 19. ἔτος Β'. Φιλελευθέρου).

Ὥστε κατὰ τὸν Φιλελεύθερον, ἡ Ἕνωσις εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ Ῥιζοσπαστισμοῦ, αἱ δὲ βελτιώσεις, τείνουσαι μόνον εἰς τὸ νὰ ἐξαλείψωσι τὰς διακρίσεις, ἃς μεταξὺ Ἑλλήνων ὁ ξενισμὸς εἰσῆξεν, ἢ προσπαθεῖ νὰ εἰσάξῃ, ἀνέχονται ἁπλῶς, παραδέχονται, ἀλλὰ δὲν ἀπαιτοῦνται.

Ὅτε δὲ οἱ ἐκδόται τῶν δημοσιογραφικῶν τούτων ὀργάνων, μετὰ τῶν φίλων αὐτῶν, ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ ἐξελέχθησαν, τὰς ἀρχὰς ταύτας ἔλαβον ὡς ὑπογραμμὸν τῆς βουλευτικῆς των πορείας, καὶ μάλιστα τὰς αὐστηροτέρας μεταξὺ αὐτῶν, ἐκείνας τῆς Ἀναγεννήσεως.

Κατὰ τὴν 2[14 Μαΐου 1850 ὁ Κύρ. Μομφερράτος, ὑποστηριζόμενος παρὰ τῶν Κ. Κ.ων Γερασίμου Λιβαδᾶ, Ἠλία Ζερβοῦ καὶ ἄλλων, ἀναστὰς ἐν τῇ Θ'. Βουλῇ, κατεδίκαζε πᾶσαν ἄλλην προσπάθειαν τῆς ἀντιπροσωπείας, ἢ ἐκείνην τῆς Ἑνώσεως ἡμῶν μετὰ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, διὰ τῶν ἀξιομνημονεύτων τούτων λόγων.

(*) Σημ. τῶν Μεταρρυθμιστῶν, ὧν τὸ σύστημα ἀντικρούει.

«Μετὰ τοσαῦτα καὶ ἐπανειλημμένα δεινὰ, εἰς τὰ
«ὁποῖα ὑποκείμεθα, μετὰ τὴν γενικὴν τέλος πάντων
«ἔκφρασιν τοῦ Ἑπτανησιακοῦ λαοῦ, ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς
«αὐτοῦ ἀποκαταστάσεως, οὔτε δίκαιον οὔτε πρέπον
«ἤθελεν εἶσθαι, ἀλλὰ πάντη ἀντίθετον εἰς τὰ ἀληθῆ
«τοῦ λαοῦ συμφέροντα, τὸ νὰ στρέψωμεν εἰς ἄλλο
«τι τὰς προσπαθείας μας καὶ τὴν προσοχήν μας, πα-
«ρὰ εἰς τὸ μόνον ἀντικείμενον (τὴν Ἕνωσιν), τὸ ὁ-
«ποῖον ἀληθῶς ἀνταποκρίνεται εἰς τὰ δικαιώματα
«τῆς Ἑπτανήσου. Διεβεβαίονε δὲ εἰς τὴν αὐτὴν ἐκεί-
«νην συνεδρίασιν τῆς 14 Μαΐου ὅτι ἄλλο τι δὲν πα-
«ραδέχεται, εἰμὴ μόνην καὶ καθαρὰν τὴν ἰδέαν τῆς
«Ἐθνικῆς ἀπελευθερώσεως.»

Ταῦτα ὑπεστήριζε καὶ ἡ ἐν Κερκύρᾳ παρὰ τῶν Ῥιζοσπαστῶν τῆς Θ'. Βουλῆς ἐκδιδομένη ἐφημερὶς ὁ Ῥιζοσπάστης. Αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ σύστημα, τὸ ἀνακεφαλαιούμενον εἰς τὴν διηνεκῆ προσπάθειαν, ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑπτανήσου, καὶ τῆς Ἑνώσεως αὐτῆς μετὰ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, καὶ ἀνεκτικῶς τὴν βελτίωσιν παραδεχόμενον, ἐπαγιώθη ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ μέσῳ τῆς καταγραφῆς, τῶν φυλακίσεων, τῶν ἐξοριῶν καὶ μυρίων ἄλλων βασάνων, ὑπεστηρίχθη δὲ ἀείποτε παρὰ τῆς Ἐθνικῆς δημοσιογραφίας καὶ αὐτῆς τῆς ἀντιπροσωπείας.

Αἱ φυσικαὶ καὶ ἁπλαῖ αὗται ἰδέαι τοῦ Ῥιζοσπαστισμοῦ καθίστανται αἴφνης, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ΙΒ'. Βουλῆς, ὁ Πύργος τῆς Βαβυλῶνος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἅπαντες μὲν συνευρίσκωνται, ἀλλ' ὅπου καὶ ἡ μεταξὺ τῶν ἐργατῶν σύγχισις δὲν βραδύνει νὰ ἐπέλθῃ, ἕνεκα τῆς τῶν γλωσσῶν διαφορᾶς.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Τὸ σχέδιον ἀπαντήσεως πρὸς τὸν ἐναρκτήριον Λόγον τοῦ Λ. Μ. Ἁρμοστοῦ, τὸ κατατεθὲν κατὰ τὴν 3[15 Μαρτίου 1862 ἐν τῇ Βουλῇ παρὰ τῆς συνταξάσης αὐτὸ Ἐπιτροπῆς, ἔδωκε τὸ πρῶτον τῆς συγχίσεως σημεῖον.

Ὁ τρόπος, δι' οὗ τὸ Σχέδιον τοῦτο διεξάγει τὸ ἀντικείμενον τῶν ἐσωτερικῶν βελτιώσεων, ἡ μεγάλη καὶ πρωτίστη βαρύτης, τὴν ὁποίαν εἰς τοῦτο ἀποδίδει, ἡ διαβεβαίωσις, ἣν παρέχει ὅτι περὶ αὐτοῦ θέλει *σοβαρῶς* καὶ πατριωτικῶς ἐνασχοληθῇ, ἔτι δὲ καὶ ἡ ἐλπὶς ἣν ἐκφράζει, ὅτι εἰ μὴ παρεμβληθῶσιν εἰς τὴν Βουλὴν προσκόμματα, θέλει δυνηθῇ τὸ ἱερὸν αὐτῆς τοῦτο καθῆκον ἀποτελεσματικῶς νὰ ἐκπληρώσῃ· ταῦτα πάντα παρέχουσι τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι, καί τοι ἐν αὐτῷ μνεία γίνεται τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν ζητήματος, τοῦτο ὅμως κατέχει τόπον καὶ θέσιν ὅλως δευτερεύουσαν, ἐγκαταλείπεται, ὡς λέγει ἡ ἀξιότιμος τῶν Ἀθηνῶν Ἐφημερὶς «Ἐλπὶς» τῆς 20 Μαΐου 1862, ὡς τέκνον ἔκθετον καὶ νόθον, ἀφαιρεῖται ἀπ' αὐτοῦ πᾶσα σπουδαιότης.—Τῶν βάσεων δὲ καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ σχεδίου τούτου ἀναδείκνυται ὑπέρμαχος ὑπερασπιστὴς ὁ Πρόεδρος τῆς ΙΒ'. Βουλῆς, διατυπόνων μάλιστα εἰς τὸν ἐκφωνηθέντα παρ' αὐτοῦ Λόγον κατὰ τὴν 12[24 Μαρτίου 1862 ἔτι καθαρώτερον καὶ σαφέστερον αὐτάς. «Ἐν τῇ θέσει, λέγει, τῶν πραγμάτων, δὲν συμφέρει, οὐδὲ πρέπει νὰ ὠθήσωμεν ἐπὶ τὰ πρόσω τὸ Ἐθνικὸν ἡμῶν ζήτημα· αἱ κοινωνικαὶ ἀπ' ἐναντίας ἀνάγκαι ἀπαιτοῦσι θεραπείαν τινά, ἡ κοινωνία ἀπαιτεῖ νὰ ἐπιχύσωμεν βάλσαμον ἐπὶ τῶν ἀνεῳγμένων πληγῶν της». Τοιαῦται αἱ βάσεις τοῦ σχεδίου τῆς ἀπαντήσεως, τὴν ἀνάλυσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν ὁποίων ὁ Κύρ. Πρόεδρος τῆς ΙΒ'. Βουλῆς ἀναβιβάζει εἰς θέσιν προγράμματος καὶ πο-

ρείας, ἣν *ὀφείλει καὶ ὤφειλεν ἀνέκαθεν νὰ διαγράψῃ ἡ Βουλή*.

Ἐν τῇ πορείᾳ ταύτῃ, ὅσον ἐπιτηδείως καὶ ἂν διαγράφηται, οὐδεὶς δύναται νὰ μὴν ἀνεύρῃ τὴν νέαν ὁριζομένην θέσιν τοῦ Ἐθνικοῦ ζητήματος καὶ τῶν ἐσωτερικῶν βελτιώσεων. Ἐκεῖνο μὲν ἀπώλετο τὴν, ἣν ἐν τῷ Ῥιζοσπαστισμῷ κατεῖχε θέσιν, παύει δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἦναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς ἐνεργείας καὶ τῶν προσπαθειῶν· αὗται δὲ ἀνακτῶσι χαρακτῆρα οὐσιώδη καὶ κύριον καὶ ἀπαιτητικόν, ἀποβάλλουσαι τὸν δευτερεύοντα καὶ ἀνεκτικόν, τὸ πάρεργον καὶ προσωρινόν. Μὲ ὅσας δὲ πομπώδεις καὶ ἠχητικὰς λέξεις καὶ ἂν περικοσμῆται ἡ πορεία αὕτη, ἂς προσέξωμεν, διότι δὲν εἶναι οὔτε νέα, οὔτε κενοφανής, ἀλλὰ καὶ ἄλλοτε αὐτὴ ἤχησεν ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Βουλῆς. Κατὰ τὴν συνεδρίασιν λ. χ. τῆς 2[14 Μαΐου 1850 τῆς Θ'. Βουλῆς ὁ Κύρ. Μαρῖνος ἔλεγε.

«Τοῦ ἐθνικοῦ δικαιώματος τὴν πραγματοποίησιν «ποθεῖ πᾶς Ἑπτανήσιος Ἕλλην, καὶ τὴν ποθεῖ ὅσον «τὸ δυνατὸν ταχύτερον, ἀλλ' ἐντοσούτῳ συγκεκριμένον καὶ τελεσφόρον μέσον, πρὸς τὸν σκοπὸν, δὲν «ἐμφανίζεται ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἐνῷ ἐξ ἄλλου μέρους, «τὸ ἐνεστὼς ἡμῶν δεικνύει τὴν ἄμεσον ἀνάγκην προ«νοίας, ὅπως ὁ λαὸς λάβῃ βελτίωσιν καὶ ἀνακούφισιν.»

Ὁ δὲ Κύρ. Κουρῆς, κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν, τ' αὐτὰ ἐπανελάμβανε καὶ ὑπεστήριζεν. (*)

Σημ. Ἴσως παρατηρήσει τις, ὅτι κατὰ τὴν συνεδρίασιν 2[14 Μαΐου 1850 ἐγένετο λόγος περὶ μεταῤῥυθμίσεων, ἀλλ' ἕκαστος βλέπει ὅτι ὁ Κύρ. Μαρῖνος ἐν γένει ὡμίλει περὶ τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ τόπου καταστάσεως· αὐτὴ δὲ ἡ βελτίωσις ἅπαξ ἀπολέσει τὴν θέσιν καὶ χαρακτῆρα, ἣν ἀποδίδει αὐτῇ ὁ Ῥιζοσπαστισμὸς, οὐδὲν ἢ μικρὸν διαφέρει τῆς μεταῤῥυθμίσεως, καθότι παρ' ἡμῖν τὸ πᾶν σχεδὸν ἀπαρτίζει μέρος ἀναπόσπαστον τοῦ Συντάγματος, καὶ αὐτοὶ οἱ Πολιτικοὶ καὶ Ποινικοὶ ἡμῶν Κώδηκες. Τὸ διαχωρίζον κυρίως τὴν βελτίωσιν ἀπὸ τὴν Συνταγματικὴν μεταῤῥύθμισιν εἶναι ὁ ῥιζοσπαστικὸς ἐκείνης χαρακτὴρ καὶ θέσις.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ἀλλὰ κατὰ παράδοξον ἀντίθεσιν! Τότε μὲν ἡ μειονοψηφία τῆς Θ΄. Βουλῆς διεμαρτύρετο καὶ ἀπεδοκίμαζε τὰς ἰδέας τοῦ Κυρ. Μαρίνου καὶ Κουρῆ, νῦν δὲ, κατὰ τὸ ἔτος 1862, ἡ πλειονοψηφία τῆς ΙΒ΄. ἀποδοκιμάζει καὶ ἀντικρούει τὴν διαχαραττομένην πορείαν παρὰ τοῦ Προέδρου αὐτῆς.

Αὐτὴ λέγει· «Μετὰ τὴν ἐπανηλημμένως ἐκφρασθεῖσαν θέλησιν τοῦ Ἑπτανησιακοῦ λαοῦ, μετὰ τὸ ἀποφασισθὲν δικαίωμά του, δὲν συμφέρει, δὲν πρέπει, δὲν δύναμαι νὰ παύσω τὴν ῥιζοσπαστικὴν ἐνέργειάν μου, ἀλλὰ θέλω διηνεκῶς ἐνεργεῖ πρὸς πραγματοποίησιν αὐτοῦ. Ἡ Ἕνωσις εἶναι καὶ ἔσεται, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς ἐνεργείας μου, θέλω δὲ βοηθῆ καὶ ἀνέχεσθαι τὴν ἐσωτερικὴν βελτίωσιν, καθόσον αὕτη εἶναι πραγματοποιήσιμος.»

Ἐκ τῶν εἰρημένων, οὐδεὶς βεβαίως δύναται νὰ ἀμφιβάλλῃ, ὅτι μεταξὺ τῶν διχονοούντων ἐν τῇ Βουλῇ, ὑπάρχει διαφορὰ οὐχὶ ἀσήμαντος, ἀλλὰ λίαν σημαντικὴ, ἀφορῶσα εἰς ἀρχάς. Ἐπειδὴ δὲ πρόκειται περὶ ἀρχῶν καὶ πολιτικῶν συστημάτων, ἐφ' ὧν ἡ κοινὴ γνώμη ἀνάγκη νὰ διαφωτίζηται, δὲν θέλομεν, ἐκ τῶν προτέρων, χαρακτηρίσει τὸ νέον σύστημα, τὸ ἔχον, ἔστω καὶ προσωρινῶς, ὡς σύμβολον τὴν ἐσωτερικὴν τῆς κοινωνίας βελτίωσιν, ἐντὸς τοῦ κύκλου τοῦ ὀνομαζομένου Συντάγματος, τὸ ὁποῖον διέπει τὰς τύχας ἡμῶν· ἀλλὰ θέλομεν πρότερον ἐξετάσει τὰς διαφόρους, ἃς ἀναλαμβάνει ὄψεις καὶ μορφὰς, εἴτε ἡ νέα προσδιοριζομένη θέσις τοῦ Ἐθνικοῦ ζητήματος, εἴτε αὐτὴ ἡ ἐσωτερικὴ βελτίωσις, εἰς τὸν κατὰ τὴν 12[24 Μαρτίου 1862 ἐκφωνηθέντα Λόγον παρὰ τοῦ Προέδρου τῆς ΙΒ΄. Βουλῆς, τοῦ ὑπερμάχου τοῦ νέου τούτου πολιτικοῦ συστήματος.

Οὗτος κηρύττει καὶ συμβουλεύει νὰ μὴ ὠθήσωμεν

περαιτέρω τὸ Ἐθνικὸν ἡμῶν ζήτημα, καθότι, ὡς πᾶν αἴσθημα, οὗ ἡ ὁρμὴ ἀφίεται ἀχαλίνωτος καὶ δὲν συνοδεύεται μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον, οὕτω καὶ τὸ *Ἐθνικὸν αἴσθημα* κινδυνεύει νὰ καταντήσῃ εἰς ἐπικίνδυνον φανατισμὸν, ἐκτὸς δὲ τούτου φοβεῖται μήπως τὸ αἴσθημα τοῦτο, κρατούμενον εἰς ἀδιάκοπον τρικυμίαν καὶ πυρετὸν, τὰ ὁποῖα ἐκνευρίζουν καὶ χαλαρόνουν, ναρκωθῇ καὶ ἐκλείψῃ. Οἱ δὲ φόβοι του οὗτοι ἔτι μᾶλλον ἐπαυξάνονται, ἀποβλέπων εἰς τὴν οὐχὶ Ἀριμάνειον, ἀλλ' εἰρηνικὴν καὶ ἤρεμον θέσιν, ἐν ᾗ διατελεῖ ἡ Εὐρώπη, ἧς ἡ διπλωματία ἀνεχαίτισε τὴν ἐπαναστατικὴν τῆς Ἰταλίας βάδισιν, καὶ κατέπαυσε τὴν ὁρμὴν καὶ τὴν κίνησιν, καὶ εἰς τὴν ἀνώμαλον καὶ ἐπικίνδυνον θέσιν εἰς ἣν διάκειται σήμερον ἡ γῆ ἐκείνη, μεθ' ἧς ἀγωνιζόμεθα νὰ ἑνωθῶμεν.

Οἱοιδήποτε καὶ ἂν ὦσιν οἱ φόβοι οὗτοι, οἵτινες διέπουσι τὴν ἐπὶ τοῦ Ἐθνικοῦ ζητήματος διαχαραττομένην πορείαν, ὀφείλομεν νὰ τοὺς πλησιάσωμεν καὶ πρακτικότερον νὰ τοὺς ἐξετάσωμεν.—Καὶ ὡς πρὸς τὸν ἐκφραζόμενον φόβον, μήπως τὸ Ἐθνικὸν ἡμῶν αἴσθημα, ἀφινόμενον ἀχαλίνωτον, καὶ μὴ συνδυαζόμενον μετὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, καταντήσῃ εἰς ἐπικίνδυνον φανατισμόν· θεωρητικῶς μὲν, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπαντήσωμεν ἐπιτυχέστερον τῆς ἀξιοτίμου ἐφημερίδος ὁ Φιλελεύθερος, ἥτις εἰς τὸν 51 ἀριθμὸν αὐτῆς, ὄχι μόνον τοιοῦτον φόβον δὲν παραδέχεται, ἀλλὰ καὶ ἐπισήμως ἀναιρεῖ, διαβεβαιοῦσα, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ἐθνικότης δὲν κατέχεται οὐδὲ κυριεύεται ὑπὸ ἀχαλινώτου αἰσθήματος, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ μετατραπῇ εἰς φανατισμὸν, ἀλλ' ὑπὸ Ἐθνικοῦ *φρονήματος*, τὸ ὁποῖον μετέχει μὲν τοῦ αἰσθήματος, διαφέρει δὲ τούτου, καθόσον διέπεται καὶ παρὰ τοῦ *ὀρθοῦ λόγου*. Τοιοῦτον δὲ ὂν τὸ Ἑλληνικὸν Ἐθνικὸν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

φρόνημα, μακρὰν τοῦ νὰ ἀναστέλλωμεν τὰς ὁρμὰς αὐτοῦ, συμβουλεύει μάλιστα νὰ τὸ ὑποθάλπωμεν καὶ ἀναζωπυρῶμεν ὅσον ἔνεστι σφοδρότερον. Ἡ περίοδος δὲ αὐτη τοῦ Φιλελευθέρου εἶναι τοσοῦτον ἀξιοσημείωτος, ὥστε δὲν νομίζομεν περιττὸν καὶ κατὰ γράμμα νὰ τὴν ἀναφέρωμεν. «Τὸ Ἑλληνικὸν, λέγει, «ἔθνος ἔχει τὴν ἰδιότητα εἰς αὐτὸ ἀποκλειστικῶς ἀ«νήκουσαν, ἥτις διακρίνουσα αὐτὸ ἀπὸ τὴν ὁμάδα «τῶν ἄλλων λαῶν, ἀποτελεῖ τὴν διαρκῆ ταυτότητά «του ἐν μέσῳ τοσούτων περιπετειῶν. Τὸ διακριτι«κὸν τοῦτο σημεῖον, τὸ συνιστῶν τὴν εἰδικότητα τοῦ «Ἑλληνισμοῦ, εἶναι τὸ ἐμβριθὲς καὶ σύννουν τοῦ χα«ρακτῆρός του, ἡ μετὰ λόγου συναίσθησις τῆς Ἐθνι«κῆς του ἀξιοπρεπείας, ἐν ἑνὶ λόγῳ ὅ,τι συνεπτυγμέ«νως ὑπάρχει εἰς τὴν λέξιν φρόνημα. Τὸ δὲ φρό«νημα δὲν πρέπει νὰ συγχέηται οὔτε μὲ τὸ καλού«μενον αἴσθημα, τὸ ὁποῖον εἶναι φυσικὸν καὶ αὐθόρ«μητον, οὔτε μὲ τὴν ἀφῃρημένην σκέψιν καὶ λογι«κότητα, ἀλλ' ἀμφοτέρων μετέχει, διότι εἶναι μὲν «αἴσθημα, ὄχι ὅμως τυφλὸν, ἀλλὰ διευθυνόμενον πα«ρὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου........ τὸ δὲ ἔξοχον τοῦτο «πλεονέκτημα τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, τὸ ὁποῖον ἀνέ«καθεν ὑπῆρξεν ὁ ἀνεξάλειπτος τύπος καὶ σφραγίς «της, καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὴν ἐπὶ μᾶλλον ἐμπέδωσιν «καὶ ἀνάπτυξιν, ἤρτηται ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνόρθωσις ὅ«λων της τῶν μελῶν, τὸ Ἑλληνικὸν, λέγω, φρόνημα «ὀφείλομεν παντὶ σθένει νὰ τὸ ὑποθάλπωμεν, νὰ τὸ «προάγωμεν καὶ ἀναζωπυρῶμεν ὅσον ἔνεστι σφοδρό«τερον.» Ἀλλὰ καὶ πολυχρόνιος πεῖρα μᾶς διδάσκει ὅτι ὁ φόβος οὗτος εἶναι ὅλως ἰδανικὸς, καὶ, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἐὰν οὐδεὶς πολίτης—πολὺ ὀλιγώτερον ὁ Πρόεδρος—Βουλευτὴς, ὤφειλε νὰ φοβηθῇ καὶ ὑποθέσῃ ὅτι ὁ Ἑπτανήσιος λαὸς δύναται ἐν τῇ ἡσυχίᾳ

τῆς ἐξάψεώς του, νὰ καταντήσῃ εἰς φανατισμὸν, συνεπιφέροντα παρεκτροπὰς καὶ βιαίας πράξεις, καὶ νὰ λησμονήσῃ οὕτω τὴν θέσιν του, τὰς δυνάμεις του καὶ τὸν ἀντίπαλόν του. Δέδοται ὅμως ἡμῖν νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ φόβος οὗτος δὲν ἐπέβλεπε τὴν νοήμονα ἀλλὰ γενναίαν Ἑπτάνησον, ἀλλὰ πιθανὸν τὴν ἀπέναντι Ἤπειρον, πρὸς ἣν ὅμως εὐχόμεθα νὰ συμβουλευθῇ ἐν καιρῷ ὁ διεγείρων φόβους φανατισμός.

Οὐδὲ ὁ φόβος μήπως, τὸ Ἐθνικὸν ἡμῶν φρόνημα ζωογονούμενον καὶ κινούμενον ἀδιακόπως, ναρκωθῇ καὶ ἐκλείψῃ, εἶναι πραγματικώτερος, καθότι ὁ Ἐθνισμὸς εἶναι τοσοῦτον ἐνσαρκωμένος εἰς τὴν ἀνθρώπινον φύσιν, ὥστε, ἐνόσῳ ὑπάρχει εἰς αὐτὴν ἡ ἰδέα καὶ ἀγάπη τῆς Πατρίδος, αὐτὸς θέλει εἶσθαι πάντοτε ἰσχυρὸς καὶ ἀκμαῖος· ἡ κίνησις μάλιστα εἶναι τὸ θερμόμετρον τῆς ἐκτάσεως τῆς πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπης. Μόνη ἡ στασιμότης καὶ ἡ βία δύναται νὰ ναρκώσῃ τὸ Ἐθνικὸν φρόνημα, ἀλλὰ καὶ αὕτη δὲν δύναται νὰ τὸ καταστρέψῃ, καθότι ὡς ὁ Κύρ. Πρόεδρος διαβεβαιοῖ ὅτι, τὰ ἐθνικὰ τῶν λαῶν αἰσθήματα εἶναι ἀμάραντα καὶ αἰδια ὡς τὰ ἔθνη αὐτά.

Τὸ δὲ ἤρεμον καὶ εἰρηνικὸν πνεῦμα, ὅπερ κατέχει σήμερον τὴν Εὐρώπην (καί τοι ἡ διαβεβαίωσις αὐτη εἶναι ὁπωσοῦν τολμηρὰ), δὲν εἶναι, πιστεύομεν, πρόσκομμα εἰς τὴν ὤθησιν τοῦ Ἐθνικοῦ μας ζητήματος· διότι ἐὰν ἔχωμεν νὰ ἐλπίσωμεν ἀπὸ γενικήν τινα Εὐρωπαϊκὴν πυρκαϊὰν, ἔχομεν ὅμως καὶ κάτι ἐξ αὐτῆς νὰ φοβηθῶμεν, ἐνῷ ἐξεναντίας οὐδέποτε πρέπει νὰ ἀπαυδήσωμεν ὠθοῦντες τὰς Ἐθνικάς μας ἰδέας ἐνώπιον τῶν νέων τῆς προόδου ἰδεῶν, τὸν χείμαρρον τῶν ὁποίων, ἑκοῦσα ἄκουσα, ἀκολουθεῖ σήμερον σύμπασα ἡ Εὐρώπη. Τὸ παράδειγμα τῆς Ἰταλίας εἶναι μάλιστα ἀξιοθαύμαστον καὶ λίαν διδακτικόν. Αὔ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τῇ κύπτουσα τὸν αὐχένα εἰς ἀνωτέρας τῶν δυνάμεών της περιστάσεις, διέκοψε μὲν τὴν ἐπαναστατικὴν ἔνοπλον βάδισίν της, ἀλλ' εἶναι πλάνη νὰ νομίζῃ τις ὅτι ἐσταμάτησε τὴν κίνησιν καὶ τὴν ὁρμήν της. Ἡ διπλωματία ἐσταμάτησε τὰς βιαίας πράξεις, ἀλλ' ἐν τούτοις ἡ Ἰταλία ἐσωτερικῶς διοργανίζεται, ὁ μέγας αὐτῆς στρατιώτης ἐκμανθάνει καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς πολίτας τὴν στρατιωτικὴν τέχνην, καὶ κρατεῖ τὴν Πατρίδα αὐτοῦ διὰ τῶν πολιτικῶν Κομητάτων εἰς ἀδιάκοπον ἐνέργειαν καὶ ὀργασμόν· οἱ δὲ Ὑπουργοί της διὰ καθημερινῶν διπλωματικῶν ἐγγράφων πειρῶνται νὰ ἰσχυροποιῶσι τὸ δίκαιόν των, καὶ ἐργάζονται ἀδιακόπως πρὸς τὸν τελικὸν τῆς Ἑνώσεως σκοπόν. Ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα βεβαίως οὔτε στρατιώτας νὰ σχηματίσωμεν, οὔτε Κομητάτα νὰ ὀργανίσωμεν, ἔχομεν ὅμως τὸ Ἐθνικὸν ἡμῶν φρόνημα στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ δικαίου, καὶ τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι οὔτε πρέπον οὔτε συμφέρον νὰ σταματήσωμεν. Τοσοῦτον μᾶλλον, καθόσον τὰ ἑλληνικὰ τῆς δημοσιογραφίας ὄργανα μᾶς διαβεβαιοῦσιν, ὅτι οὐδεμίαν βλάβην δυνάμεθα νὰ φέρωμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τῆς ὠθήσεως τῶν Ἐθνικῶν φρονημάτων καὶ ἀποφάσεών μας, ἐκφράζουσι μάλιστα, λύπην βλέποντα ἡμᾶς πειρωμένους τὴν Ἐθνικήν μας κίνησιν νὰ ἀναχαιτίσωμεν. (ὅρα Αἰῶνα καὶ Ἐλπίδα ἀριθ. **1444** καὶ **1445**).

Ἐκεῖ ὅμως ὅπου διορῶνται φόβοι παρὰ τοῦ συμβουλεύοντος τὴν ἐπὶ τοῦ παρόντος στασιμότητα τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν ζητήματος, νομίζομεν ἀπεναντίας, ὅτι ὑπάρχουσιν ἐλπίδες προόδου καὶ ἐπιτυχίας.

Ἡ Εὐρώπη σήμερον φαίνεται, ὑπέρ ποτε ἄλλοτε, ἀσπαζομένη καὶ ἀκολουθοῦσα τὰς ἀρχὰς τῆς προόδου καὶ τοῦ δικαίου· ἡ δὲ ὀλιγοχρόνιος στασιμότης

εἰς ἣν διάκειται, ὄχι μόνον φρονοῦμεν, ὅτι εἶναι ὅλως προσωρινὴ καὶ ἐξωτερική, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀναιρεῖ ποσῶς τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω αὐτῆς τάσιν, καθότι πᾶσα νέα κατάστασις καὶ ἰδέα προοδευτική, προωρισμένη νὰ βελτιώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα, ἀπαντᾷ μὲν πολλάκις προσκόμματα παρεμβαλλόμενα παρὰ τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς τυραννίας, ἀλλ' ἐπὶ τέλους, ἀνεγείρεται ἐπὶ τούτων, καὶ βαίνει εἰς τὸν προορισμόν της μὲ περισσοτέραν ὁρμὴν καὶ περισσοτέραν ὤθησιν. Ἤδη ἡ σωτήριος καὶ προοδευτικὴ ἀρχὴ τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν Ἐθνικοτήτων, διὰ τῆς ἀρχῆς τῆς μὴ ἐπεμβάσεως, καθιερώθη εἰς τὸ Ἐθνικὸν τῆς Εὐρώπης δίκαιον, ἡ δὲ Κυριαρχία παντὸς λαοῦ, εἴτε μικροῦ, εἴτε μεγάλου, θεωρητικῶς ὑπάρχει ἀναγνωρισμένη. Καὶ ἐνῷ αἱ ἐπισήμως ἀναγνωρισμέναι ἀρχαί, ὅπως δήποτε καὶ ἂν προσκόπτωνται, βαίνουσι πάντοτε εἰς τὴν ἐφαρμογήν των, ἀφ' ἑτέρου ἡ παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας καθιερωθεῖσα λαοφθόρος ἀρχὴ τῆς καταπιέσεως τῶν λαῶν καὶ Ἐθνικοτήτων ὁσημέραι ἐκλείπει καὶ ἐκδιώκεται. Αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἵτινες τὴν Ἱερὰν Συμμαχίαν συνεκρότησαν, οἱ μέν, ἐνδίδοντες εἰς τὴν φωνὴν τῆς προόδου, δίδουσι καὶ παραχωροῦσι δικαιώματα εἰς αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς λαούς, καθ' ὧν ἡ τυραννία εἶχε καθιερωθῆ, ἡ δὲ ἀγορεύει ὑπὲρ τῆς Πολωνίας, τῆς Ἰταλίας καὶ ἄλλων, ὑπὲρ τῶν Ἐθνικοτήτων ἐκείνων, τὴν ὑποδούλωσιν καὶ καταπίεσιν τῶν ὁποίων αὐτὴ αὐτὴ ὑπέγραψε καὶ καθιέρωσε.— Καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ γενικοῦ τούτου ὀργασμοῦ τῶν πνευμάτων, εἶναι βεβαίως συμφέρον νὰ εἰσχωρῇ διὰ τῆς ὠθήσεως αὐτοῦ ἐπὶ τὰ πρόσω καὶ τὸ ἡμέτερον Ἐθνικὸν δίκαιον οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑκάστην νὰ ἰσχυροποιῆται. Καθότι, σὺν τοῖς ἄλλοις, αὐτὴ ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις τὴν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

μὲν Ἐθνικότητα τῶν Ἰταλῶν καὶ Πολωνῶν ὑπερασπιζομένη, τὴν δὲ Ἑπτάνησον καταπιέζουσα, εὑρίσκεται εἰς φανερὰν ἀντίφασιν καὶ ἕρπει εἰς διάλληλον κύκλον· ὡς δὲ τὰ ἄτομα αὐτὰ εἰς τοιαύτην διακείμενα θέσιν ἐπὶ πολὺ δὲν δύνανται νὰ διατηρηθῶσιν, οὕτω καὶ αἱ κυβερνήσεις φιλελευθέρων καὶ μεγάλων ἐθνῶν ἐπὶ πολὺ δὲν δύνανται νὰ διαμείνωσιν.

Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλικῇ χώρᾳ ἐὰν ῥίψωμεν τὸ βλέμμα ἡμῶν, θέλομεν πεισθῇ ὅτι ἡ δοθεῖσα ὤθησις, κατὰ τοὺς τελευταίους μάλιστα καιρούς, τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν ζητήματος, ἐπέφερε τοὺς καρπούς της καὶ συνεκίνησεν ἐν τῷ Ἀγγλικῷ κοινοβουλίῳ γενναίους καὶ φιλελευθέρους ἄνδρας, ὥστε καὶ πληροφορίας περὶ τῆς οἰκτρᾶς ἡμῶν θέσεως νὰ ζητήσωσι, καὶ τὴν ἡμετέραν ὑπεράσπισιν νὰ ἀναλάβωσιν.

Ἡ ὤθησις αὕτη ἠνάγκασε τοὺς Ἄγγλους ὑπουργοὺς νὰ προσφύγωσιν εἰς τὰς παρ' αὐτῶν διδομένας πληροφορίας, εἰς ἀναιρέσεις γεγονότων καὶ ἐσφαλμένας διαβεβαιώσεις, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἐλαττώσωσιν ἢ καὶ νὰ ἀφαιρέσωσι τὴν ἰσχὺν τοῦ δικαίου μας.—Αὐτὴ ἠνάγκασε τὴν Α. Χ. τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἀποικιῶν Δοῦκα τοῦ Νεοκάστρου νὰ διαβεβαιώσῃ ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Ὁμοτίμων ὅτι οἱ Ἑπτανήσιοι δὲν ἀποστρέφονται τὴν προστασίαν, ὅτι δὲ αἱ συμβαίνουσαι ἐκφράσεις καὶ ἐπιδείξεις, ὑπὲρ τῆς Ἑνώσεως, εἰσὶν ἀποκύημα αἰσχρᾶς δημοκοπίας. Τὴν δὲ Ἰόνιον Κυβέρνησιν ἐβίασε νὰ προσφύγῃ, καὶ ἐσχάτως εἰς τὰς προσφάτους τῶν ἀντιπροσώπων ἐκλογὰς ἐν Κερκύρᾳ, εἰς τὴν ῥαδιουργίαν καὶ διαφθοράν, ἵνα ἀποκλείσῃ τῆς ἀντιπροσωπείας τὸ ἄτομον ἐκεῖνο, οὗ ἡ ἐκλογὴ ἠδύνατο νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν

βαρύτητα τῶν ἐσφαλμένων διαβεβαιώσεων τοῦ Δουκὸς τοῦ Νιουκαίστλ.

Ὥστε καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ ἤρξατο ἀνταγωνισμὸς ἰδεῶν ὡς πρὸς τὸ Ἐθνικὸν ἡμῶν ζήτημα· καὶ ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς ἡ μὲν Κυβέρνησις πειρᾶται νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ αὐτὸ πᾶσαν βαρύτητα, ἀφ' ἑτέρου ὅμως εὑρίσκονται καὶ ἄνδρες ἀρκετὰ δίκαιοι διὰ νὰ μᾶς ὑπερασπισθῶσι, πρὸς τοὺς ὁποίους δὲν πρέπει νὰ εἴπωμεν «Δὲν εἶναι καιρὸς σήμερον νὰ ἀγωνισθῆτε ὑπὲρ ἡμῶν, ἀκολουθήσατε τοὺς Ὑπουργούς σας.»—Εἰς τοιαύτην θέσιν πρέπει μάλιστα, γνωρίζοντες ὅτι ὁ Ἀγγλικὸς λαὸς εἶναι φύσει δίκαιος καὶ φιλελεύθερος, νὰ προσπαθήσωμεν καὶ νὰ ὠφεληθῶμεν τῆς δικαιοσύνης, φιλοτιμίας καὶ φιλελευθερίας του· πρέπει τοὺς ὑποστηρικτὰς τοῦ δικαίου μας νὰ ἐνισχύσωμεν, ἵνα πολυπλασιασθῶσι, καὶ οὐχὶ νὰ ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ αὐτοὺς τὰ ὅπλα καὶ τὰς δυνάμεις. Οὐδὲ πρέπον εἶναι, οὐδὲ συμφέρον ἡ ΙΒ'. Βουλή, τὴν ὁποίαν ἡ Α. Ε. Λ. Μ. Ἁρμοστὴς ἀρέσκεται νὰ ἀποκαλῇ ἐξαγόμενον τῆς ἐλευθέρας τοῦ τόπου ἐκλογῆς, νὰ διαψεύσῃ καὶ ἀθετήσῃ τὴν πορείαν τῶν Βουλῶν τὰς ὁποίας διεδέχθη· τοσοῦτον δὲ μᾶλλον, καθόσον οὐδεὶς φόβος ὑπάρχει νὰ ἀπολέσωμεν, ὡς λέγεται, ὅ,τι ἀπεκτήσαμεν, οὐ μόνον διότι ἡ σημερινὴ ἐποχὴ δὲν εἶναι ἐποχὴ καταστροφῆς δικαιωμάτων, πρόξενος μάλιστα καὶ παραγωγὸς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν ἔχομέν τι διὰ νὰ φοβηθῶμεν μήπως τὸ ἀπολέσωμεν. Ἡ μὲν Ἡράκλειος ἐκείνη στήλη, ἐν ᾗ ἀνυψώθη τὸ Ἐθνικὸν ἡμῶν ζήτημα, αὕτη εἶναι ἀνωτέρα καὶ τῆς βίας καὶ τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀπάτης, καθ' ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ ὁμοιάζομεν μὲ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ὅστις δὲν φοβεῖται τοὺς κλέπτας, διότι δὲν ἔχει τίποτε νὰ τοῦ ἀφαιρέσωσιν.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ἀλλ' ἔστω, μᾶς λέγουσι, διὰ τῆς συμβουλευομένης μὴ περαιτέρω ὠθήσεως τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν ζητήματος δύναται νὰ προκύψῃ βλάβη, δύναται νὰ βραδύνῃ ἡ ἐκπλήρωσις τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν βουλήσεως, ὑπάρχει ὅμως καὶ ἄλλη τις ἀνάγκη, ὡσαύτως οὐσιώδης, ἡ ἀθλία καὶ ὀδυνηρὰ ἐσωτερικὴ τοῦ τόπου κατάστασις, χάριν τῆς ὁποίας ὀφείλομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ μὴ ὠθήσωμεν περαιτέρω τὸ Ἐθνικὸν ζήτημα, καὶ τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν νὰ ἀνακουφίσωμεν, δι' ἀποπείρας πρὸς ἐπίτευξιν ἐσωτερικῆς βελτιώσεως.

Ἐσωτερικὴ βελτίωσις, τροποποίησις, μεταβολή, προσθήκη νέων νόμων ἐντὸς καὶ οὐχὶ πέραν τοῦ Συντάγματος· τοιοῦτος ὁ τελικὸς ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦ νέου συστήματος σκοπός, τοιαύτη ἡ τελευταία λέξις του, ἥτις τὸ ἐπισκιάζει καὶ καλύπτει τὴν φυσιογνωμίαν του.

Βελτίωσις! λέξις τῷ ὄντι ὡραία καὶ λαμπρά, γαργαλίζουσα καὶ ἠλεκτρίζουσα τὸ ἀνθρώπινον οὖς, διότι δι' αὐτῆς ἡ πρόοδος πραγματοποιεῖται, ἡ πρόοδος ἐκείνη, εἰς ἣν ἀνακεφαλαιοῦται ὁ ἀνθρώπινος προορισμός. Καθ' ὅσον ὅμως ἡ ἀποῤῥέουσα ἀπὸ τὴν λέξιν ταύτην φυσικὴ καὶ γλυκεῖα, ἀλλὰ πρώτη ἐντύπωσις παρέρχεται, ἡ δὲ ψυχρὰ ἔρευνα εἰς αὐτὴν ἀντικαθίσταται, καθ' ὅσον ἡ ἐν Ἑπτανήσῳ ἐπιδιωκομένη βελτίωσις πλησιάζει εἰς τὴν πραγματικότητα, ἥτις μὲ ταχύτερα βήματα ἀπομακρύνεται ἀπὸ αὐτήν, ἐγκαταλείπουσα ὄπισθέν της πότε μικρὸν πότε χάσμα μέγα, τοσοῦτον αὕτη θέλει καταστῆν ἀηδής, ὅσον πρότερον παρίστατο ὡραία καὶ λαμπρά.

Σκοπὸν δὲν ἔχομεν οὔτε νὰ ἐρευνήσωμεν τοὺς πολιτικοὺς ἡμῶν θεσμούς, οὔτε νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ἐπικρατοῦν ἐν Ἑπτανήσῳ πολίτευμα, εἶναι ὅμως ἀνάγκη νὰ εἴπωμέν τι ὅσον ἔνεστι συντόμως περὶ

τῆς διαφόρου ἐνεργείας καὶ δυνάμεως τῶν συνταγματικῶν ἡμῶν ἀρχῶν, ἵνα ἀφ' ἑαυτῆς προκύψῃ ἡ φύσις τῆς ἐπιδιωκομένης βελτιώσεως, ἣν ἡ ΙΒ'. Βουλὴ ἐσυμβουλεύθη νὰ παραδεχθῇ ὡς σύμβολον καὶ πορείαν.

Δὲν θέλομεν βεβαίως ἀπατηθῆ, ἐὰν ἐκ τῶν προτέρων εἴπωμεν, ὅτι πᾶσα συνταγματικὴ ἡμῶν ἐξουσία συγκεντροῦται εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Α. Ε. τοῦ Ἁρμοστοῦ οὐ μόνον, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος πάσης ἐνεργείας, ἐξουσίας καὶ δυνάμεως.—Οὗτος, ὡς ἄλλος ἀπόλυτος Μονάρχης, δυνάμενος διὰ τῆς Ὑψηλῆς καλουμένης Ἀστυνομίας νὰ διαθέσῃ περὶ τῆς ἐλευθερίας παντὸς πολίτου, ἐξασκεῖ τὸ δικαίωμα τῆς κυρώσεως τῶν νόμων, τῆς διαλύσεως τῶν Βουλῶν, καὶ μετέχει οὐ μόνον τῆς νομοθετικῆς δυνάμεως διὰ τοῦ δικαιώματος τοῦ προεισηγεῖσθαι νόμους, ἀλλὰ καὶ ἐμμέσως δύναται νὰ ἐκδίδῃ καὶ ἐκτελεῖ τοιούτους, νὰ διορίζῃ τοὺς δικαστὰς καὶ λοιποὺς ὑπαλλήλους, νὰ διαχειρίζηται τὸν δημόσιον πλοῦτον, καὶ νὰ ἐξασκῇ ἀνευθύνως, ἐν γένει, πᾶν οἱονδήποτε δικαίωμα. Λέγομεν δὲ ἐμμέσως διότι τὰ δικαιώματα ταῦτα τὰ ἀπολαμβάνει καὶ χαίρεται μετὰ καὶ διὰ τῆς Γερουσίας.

Τοῦ Σώματος τούτου τὸν μὲν Πρόεδρον, τὸν καὶ διττὴν ψῆφον ἔχοντα ἐντὸς αὐτοῦ, ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας, ἐκλέγει ἡ Α. Μ. ἡ Προστάτις Ἄνασσα, τὰ δὲ λοιπὰ μέλη ἐκλέγει ἀπ' εὐθείας ὁ Ἁρμοστής, λαμβάνων τὰ τρία ἐξ αὐτῶν ἐκ τῆς Βουλῆς, τὰ δὲ λοιπὰ δύο ὅθεν κάλλιον ἀρέσκεται.

Δὲν δυνάμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἐξετάσωμεν οὔτε τὸν σκοπὸν τοῦ τοιούτου δικαιώματος καὶ ἐκλογῆς, οὔτε τὸν παθητικὸν τῆς Γερουσίας ὀργανισμόν,

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

δυνάμει τοῦ ὁποίου αὐτὴ οὐδεμιᾶς προτάσεως ἢ ἀντικειμένου δύναται νὰ ἐπιληφθῇ, ἄνευ τῆς προεισηγήσεως τοῦ Προέδρου, ὅστις ἀποκλειστικῶς ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦτο, καὶ ὁ ὁποῖος ἐκλεγόμενος διὰ 2 ½ μόνον ἔτη, δύναται παρὰ τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης νὰ ἐπικυρωθῇ καὶ διὰ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ χρόνου, καθ' ὃν καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα διαρκεῖ. Τοῦτο μόνον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι πᾶν πολιτικὸν σῶμα ῥέπει φυσικῶς εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξ ἧς πηγάζει καὶ ἐξαρτᾶται, ἐκ ταύτης δὲ φυσικώτατον καὶ νὰ διευθύνηται εἰς τὴν πορείαν του.—Ἡ οὕτω σχηματιζομένη Γερουσία, εἶναι παρ' ἡμῖν μετὰ τοῦ Ἁρμοστοῦ, τὸ ἀνώτατον καὶ ἀνεύθυνον Ἐκτελεστικὸν, ἅμα δὲ καὶ Νομοθετικὸν Σῶμα, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῶν νόμων πηγάζει, καὶ ἡ διαχείρισις τοῦ δημοσίου πλούτου κανονίζεται, καὶ ἡ χάρις ἀπονέμεται καὶ πᾶσα ἐν γένει διοίκησις καὶ διαχείρισις ἐξαρτᾶται.

Ὄπισθεν δὲ τοῦ Ἐκτελεστικο-Νομοθετικοῦ τούτου Σώματος, τοῦ ἔχοντος ὡς στήριγμα τοὺς Ἀγγλικοὺς στόλους καὶ λόγχας, ἵσταται ἡ τρίτη τοῦ Κράτους Ἀρχὴ, ἡ καλουμένη Νομοθετικὴ Συνέλευσις, ἥτις ἐξερχομένη ἐκ τοῦ Λαοῦ ἀντιπροσωπεύει αὐτόν.—Αὕτη μὲν ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ βουλεύεσθαι περὶ τῶν τῆς πολιτείας πραγμάτων καὶ νομοθετεῖν, ὅπερ διαιρεῖ μετὰ τοῦ Ἁρμοστοῦ καὶ Γερουσίας, ψηφίζει τὰ τοῦ Κράτους ἔξοδα, χωρὶς ὅμως νὰ δύναται τελεσφόρως νὰ ἐπιθεωρήσῃ τοὺς εἰσπραττομένους διηνεκῶς φόρους, διὰ τῆς τροπολογήσεως ἢ ἐπιδοκιμασίας τοῦ Προϋπολογισμοῦ εἰς τὸ Σύνολον αὐτοῦ, στερεῖται δὲ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐξετάζειν καὶ ἐπικρίνειν τὸν ἀπολογισμὸν, τοῦ κατηγορεῖν τὴν κακὴν διαχείρισιν, τοῦ δικαιώματος

τῆς ἐπερωτήσεως (droit d' interpellation) καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς Βουλευτικῆς ἐρεύνης (enquête parlementaire)· στερεῖται ἑπομένως τῶν δικαιωμάτων ἐκείνων, ἄνευ τῶν ὁποίων, οὐδὲ δύναται νὰ ἐννοηθῇ Συνταγματικὴ Κυβέρνησις, οὐδὲ Βουλὴ δύναται νὰ ἔχῃ βούλησιν καὶ ἰσχὺν, καθότι οὔτε τὴν κατάχρησιν δύναται νὰ προλάβῃ, οὔτε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεών της νὰ ἀσφαλίσῃ.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ δικαιώματα τὰ ὁποῖα ἡ Νομοθετικὴ Συνέλευσις ἔχει, εἶναι μᾶλλον φαινομενικὰ, πράγματι δὲ οὐδετεροῦνται καὶ ἐκμηδενίζονται.—Τὸ μὲν δικαίωμα ὅπερ ἔχει νὰ βουλεύηται περὶ τῶν κοινῶν καὶ νομοθετῇ, οὐδετεροῦται, καθότι ἡ ὀλιγοχρόνιος διάρκεια τῶν Βουλευτικῶν ἐργασιῶν, αἵτινες τρεῖς μόνον μῆνας διαρκοῦσιν ἀνὰ πᾶσαν διετίαν, καθιστᾷ δυσκολωτάτην τὴν ἐξάσκησιν αὐτοῦ, ἐλλείποντος τοῦ ὑλικοῦ καιροῦ πρὸς διάσκεψιν καὶ σχηματισμὸν νόμων, ἔτι δὲ δυσκολωτέραν ἀποκαθιστᾷ αὐτὴν τὸ δικαίωμα τῆς ἀναβολῆς, τὸ ὁποῖον ὁ Ἁρμοστὴς συχνάκις μεταχειρίζεται, καὶ ἐπερχομένου τοῦ ὁποίου, πᾶσα πρᾶξις τῆς Βουλῆς, ἀρξαμένη μὲν καὶ μὴ περαιωθεῖσα, θεωρεῖται ἄκυρος, καὶ μήποτε ὑπάρξασα. Ἐκμηδενίζεται δὲ ὁλοσχερῶς τὸ δικαίωμα τοῦτο, εἴτε διότι ἡ Βουλὴ δὲν δύναται νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ψηφισμάτων της, εἴτε διότι, αὐτῆς σχολαζούσης, ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἀρχὴ οἰκειοποιεῖται τὸ δικαίωμα νὰ δημοσιεύῃ καὶ ἐκτελῇ οἱονδήποτε νόμον, εἴτε προσθετικὸν, εἴτε ἀναιρετικὸν, εἴτε μεταβλητικὸν τῶν ἤδη ὑπαρχόντων.

Τὸ δὲ δικαίωμα τὸ ὁποῖον ἐξασκεῖ, ψηφίζουσα τὰ ἔξοδα τοῦ Κράτους, αὐτὸ τοῦτο ἀποβαίνει ἄσκοπον καὶ οὐδετεροῦται. Καθότι, στερουμένη τοῦ δικαιώματος νὰ συναρμολογῇ τὰ ἔξοδα μὲ τὰ ἔσοδα

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

καὶ προσόδους, διὰ τῆς ἐπιδοχιμασίας τοῦ Προϋπολογισμοῦ εἰς τὸ σύνολον αὐτοῦ, οἱανδήποτε ἐλάττωσιν ἢ θεραπείαν ἤθελεν ἐπιφέρει ἐπὶ τῶν ἐξόδων, αὐτὴ δὲν ἤθελεν οὐδὲ ὠφελήσει τὸν λαόν, οὐδὲ ἐλαττώσει τοὺς παρ' αὐτοῦ πληρονομένους ὑπερόγκους φόρους, ἤθελε μάλιστα ἐπισωρεύσει εἰς τὸ Ταμεῖον χρηματικὸν ποσόν, τὸ ὁποῖον ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἀρχὴ θὰ ἠδύνατο νὰ μεταχειρισθῇ ὡς μέσον σπατάλης καὶ κυβερνητικῆς διαφθορᾶς.

Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκ τῆς διαφόρου ἀρχῆς, ἐξ ἧς ἡ Ἐκτελεστικὴ καὶ Νομοθετικὴ ἐξουσία πηγάζει, τὰ δικαιώματα ταῦτα τῆς Βουλῆς, οὐκ ὀλίγον ἐπιρρεάζονται. Ἡ μὲν Βουλὴ ἄλλας ἀρχὰς ἀντιπροσωπεύουσα, ἡ δὲ Γερουσία ἄλλα συμφέροντα προστατεύουσα, τὰ δύο ταῦτα Σώματα εὑρίσκονται σχεδὸν πάντοτε εἰς ἀδιάκοπον διαπληκτισμὸν καὶ σύγκρουσιν. Ἐντεῦθεν ἡ τοῦ ἑνὸς κατὰ τοῦ ἄλλου ἀντιπολίτευσις, καὶ ἡ ἔλλειψις μεταξὺ αὐτῶν καλῆς πίστεως, ἥτις μόνη ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ ὀλέθρια καὶ εἰς εὐνοούμενον κράτος ἀποτελέσματα. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἡ πάλη αὕτη ἀπολήγει ἀείποτε ὑπὲρ τοῦ ἰσχυροτέρου, ἀφαιρεῖ δὲ καὶ ἐκμηδενίζει ἔτι μᾶλλον τὰ μικρὰ τῆς Βουλῆς δικαιώματα, τὰ ὁποῖα πολλάκις καὶ κατεπατήθησαν καὶ περιεφρονήθησαν· ὡς τοῦτο συνέβη κατὰ τὴν 3 Ἀπριλίου 1850, ὅτε ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἀρχὴ ἐπεμβῆκε καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐξέλεγξιν τῶν ἐκλογῶν τῶν μελῶν τῆς Βουλῆς, καὶ ἐσχάτως, ὅτε περιεφρονήθη ἡ ἀπόφασις αὐτῆς, δι' ἧς κατηργήθη ὁ τελωνιακὸς διὰ τοῦ ζυγίου εἰσπραττόμενος φόρος, ὅστις μ' ὅλα ταῦτα ἐξακολουθεῖ.

Γνωρίζοντες ἤδη τὸν κύκλον τῆς ἐνεργείας καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς δυνάμεως τῆς Νομοθετικῆς μας

Συνελεύσεως, εὐκόλως δυνάμεθα καὶ νὰ ἐξάξωμεν, τί ἐστὶ ἐσωτερικὴ βελτίωσις ἐπιδιωκομένη παρ' αὐτῆς, δυνάμεθα δὲ θετικῶς νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι αὕτη εἶναι λέξις κενὴ πάσης σημασίας καὶ λίαν τῆς πραγματικότητος ἀπέχουσα, καθότι πρὸς πραγματοποίησιν αὐτῆς καὶ ὁ χρόνος, καὶ ἡ δύναμις, καὶ τὰ μέσα ἐλλείπουσι. Πᾶσα δὲ ἀσθενὴς τῆς Βουλῆς προσπάθεια, ἢ θέλει εὕρει τὴν ἀντίδρασιν ἐκείνην τὴν ἀπορρέουσαν ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων, καὶ ἑπομένως θέλει ματαιωθῇ, ἢ ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἀρχὴ θέλει τὴν παραδεχθῇ, διὰ νὰ περιφρονήσῃ ἔτι μᾶλλον τὸ Νομοθετικὸν Σῶμα, δολιεύουσα καὶ στρεβλόνουσα τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς.

Ἀλλ' ἂς ὑποθέσωμεν πρὸς στιγμὴν ὅτι καὶ ἡ Γερουσία καὶ ὁ Ἁρμοστὴς ἤλλαξαν φύσιν, ἂς ὑποθέσωμεν εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἁρμοστοῦ, οὐχὶ Ἄγγλον, ἀλλ' Ἕλληνα Ἀριστείδην, εἰς δὲ τὴν Γερουσίαν Φωκίωνος· οὗτοι βεβαίως, ἐπειδὴ ἤθελον ἔχει τὴν αὐτὴν μετὰ τῆς Βουλῆς ἀρχήν, ἤθελον καὶ ἐργάζεσθαι διὰ τὸ τῆς πολιτείας συμφέρον καὶ παραδέχεσθαι πᾶν βελτιώσεως προτεινόμενον μέτρον· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ φανταστικῇ ταύτῃ ὑποθέσει ἐσωτερικὴ βελτίωσις ἤθελεν εἶσθαι ἰδανικόν τι μᾶλλον ἢ πραγματικόν, τί πρόσκαιρον καὶ ὅλως προσωρινόν, καθότι καὶ ὁ Φωκίων καὶ οἱ Ἀριστεῖδαι θὰ ἦτον καὶ ἄνθρωποι, καὶ ἀπόλυτοι Δεσπόται, θὰ ὑπέκειντο εἰς τὴν πλάνην καὶ εἰς τὴν ἀπάτην, εἰς τὴν ῥαδιουργίαν, καὶ εἰς τὴν ἐπίρροιαν τῶν ἀτομικῶν συμφερόντων· ἡ δὲ ἐκτέλεσις τῶν νόμων, ἥτις μόνη, εἰλικρινὴς καὶ δικαία οὖσα, ἀσφαλίζει τὴν ἐσωτερικὴν τῶν λαῶν εὐδαιμονίαν καὶ ζωογονεῖ τὴν καλὴν πίστιν καὶ εὐημερίαν, ἤθελεν εἶσθαι πάντοτε ἐλλειμματικὴ καὶ ἄνισος. Τοιαῦτα

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

εἶναι τὰ ἀτοπήματα τοῦ Δεσποτισμοῦ, οὗτος εἶναι καταδεδικασμένος νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὴν ἀδικίαν, τὸ ἐναντίον ἤθελεν εἶσθαι τυχαῖον καὶ ἐξαιρετικόν. Ὡς ἐκ τῆς φύσεως λοιπὸν αὐτῆς τῶν πραγμάτων, ἐσωτερικὴ βελτίωσις ἐντὸς τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος, εἶναι ἰδέα ἀφῃρημένη καὶ λέξις ἥτις, ἀποβάλλουσα τὸν λαμπρὸν καὶ ὡραῖον αὐτῆς ἦχον, παρίσταται ἀηδὴς καὶ ἄμορφος.

Ὁ δὲ ἐν συνειδήσει παραδεχόμενος τὸ ἀνέφικτον αὐτῆς, ἤθελε προσκρούσει εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ λογικότητα, ἐὰν συνεβούλευε, οὐχὶ Νομοθετικὴν Συνέλευσιν, ἀλλὰ καὶ ἄτομόν τι νὰ συγκεντρώσῃ τὰς προσπαθείας του, διὰ νὰ κατορθώσῃ τὸ ἀπραγματοποίητον, καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ ἀνέφικτον· ὁ συμβουλεύων τοὺς ἄλλους νὰ ἐπιδιώξωσι τὸ ἀδύνατον, ὀλίγον δεικνύει σεβασμὸν πρὸς τὴν λογικότητα, τὸ διακριτικὸν τοῦτο καὶ εὐγενὲς προσὸν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.—Πεπείσμεθα δὲ, ὅτι οὐδεμία πολιτικὴ ἀνάγκη δύναται νὰ θεραπευθῇ, περιφρονοῦντες τὸν ὀρθὸν λόγον, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἡ παρὰ τῶν ὑποστηρικτῶν τοῦ νέου πολιτικοῦ συστήματος δεικνυομένη, εἰς τὸ νὰ πείσωμεν τὴν κοινωνίαν περὶ τοῦ ἀνεφίκτου τῶν βελτιώσεων. Ἡμεῖς βεβαίως τοιαύτην πολιτικὴν ἀνάγκην δὲν παραδεχόμεθα, καθότι δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν τὴν κοινωνίαν διατελοῦσαν εἰς τοιαύτην νηπιώδη κατάστασιν, ὥστε κλείουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς ἀπέναντι πείρας πεντήκοντα σχεδὸν ἐτῶν, νὰ περιμένῃ νέαν τινὰ ἀπόπειραν ὅπως πεισθῇ περὶ τοῦ ἀνεφίκτου τῶν ἐσωτερικῶν βελτιώσεων. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν τοιαύτη ἤθελεν ὑπάρχει ἀνάγκη, τὸ προτεινόμενον μέσον θεραπείας οὐχὶ μόνον ἀνεπιτήδειον πρὸς τὸν σκοπὸν ἤθελεν εἶσθαι, ἀλλὰ καὶ γόνιμον συκοφαντιῶν

νέας ἀπάτης καὶ ἐνέδρας. Συκοφαντιῶν, καθότι δι' αὐτοῦ, ἐν γνώσει τοῦ ἀνεφίκτου τῶν βελτιώσεων, ἤθελε κατηγορηθῇ ὁ Ῥιζοσπαστισμὸς καὶ συκοφαντηθῇ σύμπασα ἡ προηγουμένη Ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεία, ὡς μὴ συγκεντρώσασα καὶ πρότερον τὴν προσοχὴν αὐτῆς καὶ τὰς προσπαθείας της πρὸς ἐπίτευξιν τῆς βελτιώσεως, παραλείψασα οὕτω τὰ ἑαυτῆς καθήκοντα, καὶ μὴ ἐνεργήσασα συμφώνως μὲ τὴν κοινωνικὴν ἀνάγκην. Τὴν συκοφαντίαν μάλιστα ταύτην οἱ κατὰ καιροὺς Ἁρμοσταὶ, καταβάλλουσι πᾶσαν προσπάθειαν ἵνα διασώσωσι, προσποιούμενοι ὅτι αὐτοὶ μὲν θέλουσι τὴν βελτίωσιν, ἡ ἀντιπροσωπεία ὅμως παρεμβάλλει εἰς τὴν πραγματοποίησιν αὐτῆς ἀνυπέρβλητα προσκόμματα.

Νέα ἀπάτη, καθότι διὰ τοῦ μέσου τούτου, ἡ κοινωνία οὐδόλως ἤθελε δυνηθῇ νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἀπάτης εἰς ἣν ἤθελεν διάκεισθαι, καὶ νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀληθῆ θέσιν τῆς λεγομένης Κυριαρχίας της, καὶ τὰ πραγματικὰ δικαιώματα καὶ δύναμιν τῶν Νομοθετικῶν αὐτῆς συνελεύσεων, αἵτινες, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἐνῷ δὲν δύνανται ἀφ' ἑαυτῶν νὰ ἐπιτύχωσι τὴν βελτίωσιν, οὐδόλως ὅμως ἐμποδίζουσι τὴν Κυρίαρχον Κυβέρνησιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ μόνην αὐτὴ ἐξαρτᾶται, νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ.

Ἔνεδρα δὲ, καθότι ἡ ἀποκλειστικὴ περὶ τὴν βελτίωσιν προσπάθεια, διαπραττομένη καθ' ἣν ἐποχὴν κηρύττεται ὅτι παρίσταται ἀκροσφαλὴς ἡ ἐπὶ τὰ πρόσω ὤθησις τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν ζητήματος, ἀποτυγχάνουσα, (εἴτε εἰς τὴν παραδοχὴν εἴτε εἰς τὴν ἐκτέλεσιν) ἤθελε ῥίψει τὴν κοινωνίαν εἰς τὴν ἀπελπισίαν, ἧς τὰ ἀποτελέσματα ἀείποτε ὑπῆρξαν ὀλεθριώτατα.

Δὲν εἶναι λοιπὸν οὔτε φρόνιμον, οὔτε πολιτικῆς

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

συνέσεως ἔργον, ἡμεῖς Ἕλληνες ὄντες, νὰ προσπαθῶμεν νὰ ἀναχαιτίσωμεν τὰς Ἐθνικάς μας ἐνεργείας, καὶ νὰ ἐπιδιώκωμεν τὸ ἀπραγματοποίητον καὶ ἀνέφικτον, οὐδὲ εἶναι φρόνιμον νὰ λέγωμεν ὅτι ἡ πρὸς τὴν Ἐθνικὴν ἡμῶν ἀποκατάστασιν ἐπιμονὴ δύναται νὰ προκαλέσῃ βίαια μέτρα καὶ ἀντίδρασιν. Ταῦτα μόνοι οἱ Ἁρμοσταὶ καὶ σκιόφοβοι δύνανται νὰ λέγωσι κατὰ τὸν 51 καὶ 56 ἀριθ. τοῦ Φιλελευθέρου.—Οὐδὲ δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τίνι τρόπῳ ὁ Ῥιζοσπάστης, ὁ ἀνέκαθεν καὶ ἀδιακόπως ἐπιδιώκων τὴν Ἐθνικὴν αὐτοῦ ἀποκατάστασιν, ὡς τὴν μόνην δυναμένην νὰ θεραπεύσῃ τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ δεινά του, ἠδύνατο, μετὰ πολυχρόνιον ἀγῶνα, ἀπομακρυνόμενος τῆς κυρίας του ἐνεργείας καὶ σκοποῦ, νὰ παραδεχθῇ ὡς ἀντικατάστατον αὐτοῦ τὴν προσπάθειαν πρὸς ἐπίτευξιν ἐσωτερικῆς βελτιώσεως, τὴν ὁποίαν ἡ Ῥιζοσπαστικὴ Ἐφημερὶς Ἀναγέννησις θεωρεῖ ὡς ἀπεχθῆ καὶ μισητὴν τοῖς πᾶσιν (ἀριθ. 2) δελεαστικὸν καὶ εὐτελὲς δῶρον· ὁ Φιλελεύθερος ὡς πλάνην καὶ ἀγυρτείαν, διαβεβαιῶν συνάμα, ὅτι ὅπου τὸ πνεῦμα μιᾶς κυβερνήσεως εἶναι στρεβλὸν, δόλιον καὶ ἐπίβουλον, τοιαῦτα ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ ἦναι καὶ τὰ μέσα της (ἀριθ. 53)· ὁ Ῥιζοσπάστης ὡς οὐτιδανὴν καὶ ἀπατηλὴν (ἀριθ. 2)· καὶ περὶ τῆς ὁποίας ὁ Κύρ. Ἠλίας Ζερβὸς Ἰακωβάτος ἔγραφε κατὰ τὴν 22 Αὐγούστου 1853 πρὸς τὴν σύζυγον αὐτοῦ. «Εἶναι ἀδύνατον εἰς τοὺς φι«λοστόργους καὶ οὐχὶ ἀδυνάτους γονεῖς νὰ ἀπο«καταστήσωσι τὰ τέκνα των εὐτυχῆ ἄνευ πατρίδος «ἐλευθέρας, ἐὰν δὲ ὑπὸ πατρίδα δούλην καὶ προ«διδομένην καὶ ὑπὸ Ἀγγλικὰς ὀνομαστικὰς ἐλευ«θερίας τοὺς ἀποκτήσουν ἀνέσεις τινὰς, αὗται θέ-

«λουν εἶσθαι τὸ προϊὸν μυρίων ἐγκλημάτων, καὶ «πάντοτε προσωριναὶ, καὶ πάντοτε ἀβέβαιαι». (ἐκ τῶν «αἱ ἐξ Ἀντικυθήρων δύο ἐπιστολαὶ» δημοσιευθεῖσαι ἐν Κεφαλληνίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1853).—Τὸ καθ' ἡμᾶς, νομίζομεν ὅτι ὁ Ῥιζοσπάστης δυσκόλως θὰ παρεδέχετο, ἔστω καὶ ἐπὶ μίαν στιγμὴν, ὡς κύκλον ἀποκλειστικῆς ἐνεργείας του, τὴν οὕτω πως παρ' αὐτῶν τῶν Ῥιζοσπαστῶν χαρακτηριζομένην βελτίωσιν.

Ὁποία ὅμως παράδοξος πραγμάτων σύμπτωσις! Καθ' ἣν στιγμὴν ἐλέγετο εἰς τὴν Ἰόνιον ἀντιπροσωπείαν «δὲν συμφέρει σήμερον νὰ ὠθήσωμεν ἐπὶ τὰ πρόσω τὸ Ἐθνικὸν ἡμῶν ζήτημα», ὑπῆρχεν ἄγνωστος ἔτι, παρακατατεθειμένη ἐν τῷ Ἀγγλικῷ κοινοβουλίῳ, διπλωματικὴ ἐπιστολὴ, ἣν ὁ ἔντιμος Κ.ος Γλάδστων ἀπηύθυνε κατὰ τὴν 13 Ἰανουαρίου 1859 πρὸς τὸν ὑπουργὸν Λύττωνα, καὶ δι' ἧς οὗτος αὐτὴν ταύτην τὴν ἰδέαν περιέγραφεν ὡς φρόνημα τῆς Ἑπτανήσου.

Ἀφίνομεν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐλευθέρους Ἕλληνας τὴν φροντίδα νὰ ἐκφράσωσι τὴν κατὰ τοῦ διπλωματικοῦ τούτου ἐγγράφου ἀγανάκτησίν των καθόσον τοὺς ἀποβλέπει, καὶ πεπείσμεθα ὅτι μιᾷ φωνῇ θέλουσι τὸ ἀποκηρύξει· ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς δὲν θέλομεν τὸ παραδεχθῆ.

Ἐὰν ὁ ἔντιμος Κ. Γλάδστων ἐκ τῶν ὅσων εἶδε καὶ ἤκουσε, κατὰ τὴν εἰς τὴν Ἑπτάνησον περιοδείαν του, θέλει νὰ συμπεραίνῃ ὅτι, ὁ ἐν αὐτῇ Ἐθνικὸς τῶν πνευμάτων ἀναβρασμὸς εἶναι ἀπόρῥοια δημοκοπίας καὶ ἰδιοτελείας, καὶ ὅτι οὗτος πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἔξαψιν τῆς φαντασίας. Οἱ Ἑπτανήσιοι, καὶ μάλιστα οἱ νοήμονες μεταξὺ αὐτῶν, ἰδιωτικῶς, ἂν οὐχὶ δημοσίως! ἀπο-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

δοκιμάζουσι μάλιστα τὴν πρώϊμον ὤθησιν τοῦ Ἐθνικοῦ αὐτῶν ζητήματος, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἐπιθυμοῦσιν ἐγκαρδίως τὴν βελτίωσιν.

Ἐὰν ὁ ἔντιμος οὗτος Κύριος διὰ τοιούτων συμπερασμάτων θέλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι οἱ Ἑπτανήσιοι ἔχουσι μὲν θέλησιν νὰ ἑνωθῶσι μετὰ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἀλλὰ τὴν πραγματοποίησιν θεωροῦντες ἄωρον, ἀναβάλλουσιν αὐτὴν ἐπ' ἀορίστῳ. Ἐὰν δὲ δι' αὐτῶν προσπαθῇ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἤδη δοθεῖσαν ὤθησιν τοῦ Ἰονίου ζητήματος ἐντὸς τῶν φιλελευθέρων καὶ μεγάλων Ἀγγλικῶν Βουλῶν, καὶ νὰ πείσῃ αὐτὸς ὅτι ἡ Ἀγγλία ὑπάρχει μὲν πρόμαχος τῶν Ἐθνικοτήτων ἐν Εὐρώπῃ, ἀλλὰ καὶ δὲν πιέζει τὴν Ἑλληνικὴν ἐν Ἑπτανήσῳ Ἐθνικότητα, καθότι ἡ μὲν Ἰταλία λ. χ. ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἀγορεύει, ἐνεργεῖ κατόπιν θελήσεως ἀμέσου καὶ ἀμετατρέπτου, ἐνῷ ἡ Ἑπτάνησος ἔχει μὲν θέλησιν νὰ ἑνωθῇ μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' αὐτὴ αὔτη πρὸς τὸ συμφέρον της ἀναβάλλει τὴν πραγματοποίησιν αὐτῆς· Ἐὰν οὕτω πειρᾶται νὰ παροτρύνῃ τὴν Ἀγγλικὴν Βουλὴν εἰς τὸ νὰ θεωρήσῃ τὸ Ἑπτανησιακὸν ζήτημα ὡς πρόωρον, καὶ νὰ ἀναθέσῃ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν φροντίδα τῆς ἐκπληρώσεως, ἐν καταλλήλῳ χρόνῳ, τῆς θελήσεως τῶν Ἰονίων· Ἐννοοῦμεν καλῶς τὴν προσπάθειαν ταύτην εἰς τὸν Ἄγγλον διπλωμάτην, ἀλλ' ἐννοοῦμεν ἐπίσης καλῶς καὶ τὴν θέλησιν, καὶ τὸ καθῆκον, καὶ τὸ συμφέρον μας.

Ὁποίαν ὅμως ἤθελε προσκτήσει βαρύτητα τὸ διπλωματικὸν ἐκεῖνο ἔγγραφον, καὶ ὁποία σφραγὶς ἀληθείας ἤθελε τεθῇ ἐπὶ τῶν συμπερασμάτων τοῦ ἐντίμου Κυρ. Γλάδστωνος, ἐὰν ἡ ΙΒ'. τῆς Ἑπτανήσου Βουλή, εἰς τὴν ὁποίαν τοσοῦτον ἡ Α. Ε. ὁ

Ἁρμοστὴς ἀρέσκεται νὰ ἐνθυμίζῃ ὅτι εἶναι ἀπόῤῥοια τῆς ἐλευθέρας καὶ ἀνεμποδίστου ψήφου τοῦ λαοῦ, ἤθελεν εἴπει «παρίσταται ἀκροσφαλὴς ἡ ἐπὶ τὰ πρόσω ὤθησις τοῦ Ἐθνικοῦ μας ζητήματος, ἡ θέλησίς μου εἶναι νὰ βελτιώσω ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ τόπου τούτου κατάστασιν.» Διὰ τῶν λόγων τούτων θὰ ἔλεγε, καὶ ἡ Εὐρώπη καὶ αὐτὴ ἡ Ἀγγλία ἤθελε καλῶς τὸ ἐννοήσει, ὅτι «παρῆλθεν ἡ ἔξαψις τῆς φαντασίας, καὶ ἐν τῇ ψυχρότητι τῆς σκέψεώς μου μόνην διορῶ κατεπείγουσαν ἀνάγκην νὰ βελτιωθῶ.»

Ἂς ἐλπίζωμεν ὅτι ὁ κίνδυνος οὗτος παρῆλθεν. Ἡ δὲ Ἑπτάνησος θέλει εὐγνωμονεῖ εἰς τὴν γενναίαν καὶ νοήμονα αὐτῆς ἀντιπροσωπείαν, ἥτις τὰ ἱερὰ αὐτῆς καθήκοντα ἐκπληροῦσα ἐκ τῶν προτέρων, καὶ τὰς προσπαθείας τοῦ ἐντίμου Κυρ. Γλάδστωνος ἀντέκρουσε, καὶ τὴν Ἐθνικὴν ἀξιοπρέπειαν ἐτήρησεν.

Σ. Λιβαδᾶς.

Τῇ 10 Μαΐου 1862. Ἐ. Ἑλλ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΠΑΝΑΓΗΣ ΣΤ. ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ
ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΜΟΥ
1927

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
ΑΛ.Σ2.ΦΣ.0005

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ